

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Н.О. Будна, Н.Я. Походжай, Н.Б. Шост

НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

КОНСПЕКТИ УРОКІВ

1 КЛАС

I ЧАСТИНА

Посібник для вчителя

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 371.32
ББК 81.2я721
Б90

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Онишків З.М.
вчитель початкових класів вищої категорії, старший вчитель
Головко З.Л.

Серію засновано 2007 року

Б90 Будна Н.О.

Навчання грамоти: Конспекти уроків. 1 кл.: у 2-х ч.: Ч 1: Посібник для вчителя / Н.О. Будна, Н.Я. Походжай, Н.Б. Шост. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2012.— 232 с.

ISBN 978-966-10-3084-7

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

У посібнику подано конспекти уроків навчання грамоти для 1 класу відповідно до “Букваря” (авт. Вашуленко М.С., Вашуленко О.В.), “Зошитів для письма та розвитку зв’язного мовлення. №1, №2” (Тернопіль: Навчальна книга — Богдан) та “Супутника Букваря. Від А до Я” (Тернопіль: Навчальна книга — Богдан).

Передбачена робота з дитячою книжкою, введено уроки зв’язного мовлення, запропоновано ігри, кросворди, творчі завдання тощо.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів та батьків.

УДК 371.32
ББК 81.2я721

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальне видання
БУДНА Наталя Олександрівна
ПОХОДЖАЙ Надія Ярославівна
ШОСТ Наталія Богданівна
НАВЧАННЯ ГРАМОТИ
1 клас. Конспекти уроків. I частина
Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Любов Левчук*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп’ютерна верстка *Івана Бліща*

Підписано до друку 15.08.2012. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 26.97. Умовн. фарбо-відб. 26.97.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. Ст. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 43-00-46; 25-18-09
publishing@budny.te.ua
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-3084-7

© Навчальна книга — Богдан, 2012

Орієнтовне календарне планування

№ уроку	Тема уроку	Дата	№ стор.
I семестр ДОБУКВАРНИЙ ПЕРІОД			
1.	Здрастуй, школо! Ознайомлення з “Букварем”. Бесіда “Україна — рідний край”. Вірш “Батьківщина”.		7
2.	Письмове приладдя. Правила сидіння за партою. Ознайомлення із зошитом для письма (<i>прописи №1, №2</i>).		9
3.	Практичне ознайомлення зі словом, реченням. Бесіда на тему “Літні розваги”. Спосіб умовного позначення речень. Робота з дитячою книжкою. Українська народна казка “Котик і Півник”.		11
4.	Правила користування зошитом, ручкою, олівцем. Правила сидіння за партою. Обведення по контуру.		13
5.	Розширення уявлень дітей про слово та речення. Ознайомлення зі словами на означення назв предметів та словами на означення ознак та дій.		15
6.	Зображення кривих ліній на сторінці зошита без лініювання.		17
7.	Закріплення знань про речення. Коротка і повна відповіді на запитання. Складання речень заданої будови.		19
8.	Сітка зошита, рядок. Проведення прямих довгих та коротких ліній. Розвиток зв'язного мовлення. Мовленнєві форми привітання і прощання.		21
9.	Логічні вправи для розвитку вміння відповідати на запитання: <i>Хто це? Що це?</i> Розподіл предметів на групи.		23
10.	Робочий рядок, його складові частини. Проведення похилих ліній.		24
11.	Закріплення знань про слова та їх роль у реченні. Повторення про слова — ознаки та дії предметів. Слова — протилежні за значенням.		27
12.	Хвилеподібні лінії. Зображення малих і великих дугоподібних ліній.		29
13.	Ознайомлення учнів зі складовою будовою слів. Поділ слів на склади. Робота з дитячою книжкою. Казка “Колобок”.		31
14.	Зображення прямих паличок із заокругленням знизу і зверху. Розвиток зв'язного мовлення. Формування поняття про мовлення і спілкування.		33
15.	Поняття про наголос. Наголошений склад. Ознайомлення з трискладовим словом.		35
16.	Сітка зошита. Ознайомлення з основним рядком у новій розлінійовці. Написання коротких і довгих паличок із заокругленням, великих півовалів.		37
17.	Практичне уявлення про немовні звуки мовлення. Мовні органи.		39
18.	Робочий рядок та його складові частини. Написання коротких паличок із заокругленнями зверху і знизу.		41
19.	Уявлення про голосні та приголосні звуки. Позначення цих звуків умовними знаками (фішками).		43
20.	Міжрядкова лінія. Проведення півовалів, овалів.		45
21.	Тверді і м'які приголосні звуки. Умовне позначення твердих і м'яких приголосних.		47

22.	Закріплення вмінь учнів зображувати овали. Порівняння елементів з малюнками. Розвиток зв'язного мовлення. Закріплення знань про форми спілкування засобами мовлення.	49
23.	Звуковий аналіз вимовлених слів.	51
24.	Зображення петлеподібних елементів у напрямку “вгору-вниз” (<i>i-раз</i>).	53
25.	Повний звуковий аналіз слів. Культура мовлення і культура спілкування.	55
26.	Зображення петлеподібних елементів у напрямку “вниз-вгору” (<i>раз-i</i>).	57
27.	Перевірка знань і вмінь учнів. Робота з дитячою книжкою. Казка “Вовк і семеро козенят”.	59
28.	Підсумковий урок добукварного періоду. Перевірна робота.	61
БУКВАРНИЙ ПЕРІОД		
29.	Звук [а]. Позначення його буквами “А”, “а”.	63
30.	Написання рядкової букви “а”. Розвиток зв'язного мовлення. Улюблені герої казок і мультфільмів.	65
31.	Звук [у]. Позначення його буквами “У”, “у”.	67
32.	Написання рядкової букви “у”.	69
33.	Звук [о]. Позначення його буквами “О”, “о”.	71
34.	Написання рядкової букви “о” та великої букви “О”.	73
35.	Звук [и]. Позначення його буквою “и”.	75
36.	Написання рядкової букви “и”. Розвиток зв'язного мовлення. Формування поняття про мовлення як засіб впливу на поведінку людей.	77
37.	Звук [м]. Позначення його буквами “М”, “м” (ем). Перехід до читання прямих складів типу злиття ПГ.	79
38.	Написання рядкової букви “м” (ем), складів із нею, слова “мама”.	83
39.	Закріплення знань про звукові значення вивчених букв.	85
40.	Написання великої букви “М”, складів, слів із нею.	87
41.	Звук [і]. Позначення його буквами “І”, “і”. Робота з дитячою книжкою “Забавлянки” (збірка).	89
42.	Написання рядкової букви “і”, складів із нею, великої букви “І”. Розвиток зв'язного мовлення. Складання розповіді за малюнком.	91
43.	Звуки [н], [н']. Позначення їх буквами “Н”, “н” (ен).	93
44.	Написання рядкової літери “н” (ен), складів, слів із нею.	95
45.	Закріплення звукового значення вивчених букв, розвиток уміння читати склади, слова і речення з ними.	97
46.	Написання великої літери “Н” (ен).	99
47.	Звуки [л], [л']. Позначення їх буквами “Л”, “л” (ел).	101
48.	Написання рядкової букви “л” (ел). Зіставлення форми малих букв “м” і “л”. Складовий диктант.	103
49.	Закріплення знань про звукові значення букв “Л”, “л”.	105
50.	Написання великої літери “Л”.	107
51.	Звуки [в], [в']. Позначення їх буквами “В”, “в” (ве). Робота з дитячою книжкою. Р. Петров “Від зими до зими” (скоромовки, смішинки).	109

УРОК 55

Дата _____

Клас _____

Тема. Звуки [с], [с']. Позначення їх буквами “С” та “с” (ес).

Мета. Ознайомити учнів з буквою “С”, її звуковим значенням, формувати вміння виконувати синтетичні та аналітичні дії зі звуками; вчити читати склади, слова з новою буквою, працювати з анаграмами; вдосконалювати навички звукового аналізу слів.

Обладнання. Каса букв, предметні малюнки та звукові моделі до них, зображення казкового сонечка.

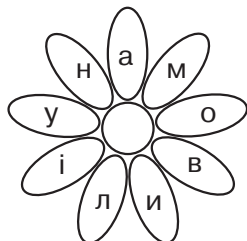
Додатковий матеріал до уроку

Зміст уроку

I. Повторення та закріплення вивченого.

1. Повторення вивчених букв.

— Подивіться, яке веселе сонечко завітало до нас. На своїх промінчиках воно принесло вам літери. Давайте прочитаємо їх.

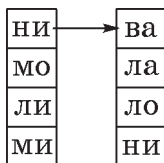

— Назвіть букви, що позначають голосні (приголосні) звуки.

— Яку букву ви вивчили на попередньому уроці? Які звуки вона позначає? Назвіть слова з вивченими звуками.

Окремі слова учні ділять на склади, визначають наголос, називають послідовно звуки.

2. Гра “Конструктор”.

— З’єднайте склади так, щоб утворилися слова.

(За вказівкою вчителя з окремими словами учні складають речення, записують його схему.)

3. Читання речень з “Букваря” (с. 41).

II. Вивчення нового матеріалу.

1. Виділення звуків [с], [с’].

Спить старий сердитий сом,
сниться йому сьомий сон.
Сонце пестить поплавок,
сом сопе на весь ставок (О. Кононенко).

Учні впізнають звуки [с], [с’] у словах вірша, вказують локальне місце їх звучання.

2. Розгадування шаради.

В цифрі “сім” букву змініть,
тоді в воді його ловить. (Сім — сом)

Послідовне називання звуків у словах *сом*, *сім*.

3. Артикуляція звуків [с], [с’]. Віднесення їх до групи приголосних, позначення фішками □, □.

4. Впізнавання звуків [с], [с’] у словах — назвах птахів, зображених на малюнках: соловей, сорока, сова, ластівка, синиця, снігур, сокіл.

— У назвах яких тварин є звуки [с], [с’]?

5. Звуковий аналіз слів “слон”, “лосі”.

6. Заучування скороговки напам’ять.

Хитру сороку спіймати морока,
а на сорок сорок — сорок морок.

III. Ознайомлення з буквою “С”.

1. Розгляд та аналіз форми букви. Місце в касі.

На хвості сорока звістку принесла:
“Невідома буква у Буквар прийшла!”

Засміялось сонце з висоти небес:

“Дивна незнайомка — це є буква “С”. (І. Мاکота)

— Отже, Сонечко на своїх промінчиках принесло нам нову букву. (Вчитель показує картки з великою і малою літерами “С”. Учні порівнюють їх за розмірами, формою. Визначають місце букви в касі.)

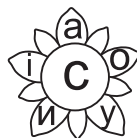
— Що вам нагадує буква “ес”?

Сіла мишка у куток,
відгризла бублика шматок.

Буква “ес” — як місяць в небі,
як маленький серпик в полі,
як краєць хліба теплий,
кавуна шматок солодкий. (Л. Андрієнко)

2. Утворення та читання складів. Гра “Чарівна квітка”.

За макетом квітки соняшника утворюють і читають прямі й обернені склади.

3. Лексико-семантична робота.

— Хто знає, чому соняшник має таку назву? Чим соняшник подібний до сонечка? Запам’ятайте, що соняшник завжди повертає голівку за сонцем.

На сонечко я схожий
і сонечко люблю.
За сонцем повертаю
голівоньку свою.

IV. Фізкультхвилинка.

Сонечко прокинулось, потягнулось. (Діти повільно піднімаються, потягуються.)

В різні боки повернулось. (Руки в боки, повороти.)

Потім весело всміхнулось. (Посміхаються один одному.)

Кругом себе обернулось. (Крутяться кругом себе.)

Стали квіти оживати,

пташки пісеньки співати. (Розводять руки в сторони.)

Діти стали танцювати,

миле сонечко вітати. (Діти виконують танцювальні рухи.)

V. Робота за “Букварем” (с. 44–45).

1. Читання букви “С”.

2. Розгляд малюнків на с. 44, звуковий аналіз слів намисто, сім, сир.

3. Читання складової таблиці.

4. Читання слів, поданих в аналітико-синтетичній формі. (Вчитель з’ясовує, чи діти зрозуміли значення утворених і прочитаних слів.) **Усне складання речень із прочитаними словами.**

5. Читання слів у колонках.

6. Читання речень.

7. Читання скоромовки.

Учні прочитують слова послідовно, а потім виконують вправи за завданням учителя:

— Прочитайте слова з буквою “С” у кінці (в середині, на початку).

— Прочитайте односкладові (двоскладові) слова.

— Прочитайте назви тварин.

— Прочитайте назви дерев.

VI. Робота з анаграмами.

Учні виконують ці вправи біля дошки з розрізною азбукою, викладаючи слова *сосна* — *насос*, *смола* — *масло* на набірному полотні. Порядок заміни роз-

УРОК 110

Дата _____

Клас _____

Тема. Написання рядкових і великих букв “Г”, “г” та “Г”, “г”, складів та слів із ними. Списування з друкованого тексту.

Мета. Вправляти учнів у написанні рядкових і великих букв “гГ, гГ”, складів та слів із ними; вчити їх списувати з друкованого тексту; закріплювати вміння робити звуко-буквений аналіз слів; збагачувати словниковий запас дітей.

Обладнання. Фішки для побудови звукових моделей; таблиця “Пиши правильно”; сигнальні картки; розрізна азбука.

Додатковий матеріал до уроку

Зміст уроку

I. Організаційний момент.

Продзвенів уже дзвінок,
починається урок!

II. Повторення вивченого про звуки і букви.

1. Гра “Впіймай звук”.

— Звук-“пустун” [г] ховається в різних словах. Допоможіть його спіймати.
Вчитель читає слова: голуб, гава, книга, гітара, гедзь, гудзик, кафе, Олег, агрус, ґрунт, хліб, гума, Гнат.

Діти піднімають сигнальні картки, якщо у названому слові є звук [г].

2. Звуко-буквений аналіз слів “ґрунт”, “голуб”.

За допомогою фішок діти будують звукові моделі, а потім викладають слова з розрізної азбуки.

III. Робота над темою уроку.

1. Написання рядкових і великих букв “гГ, гГ”.

2. Написання складів та слів з вивченими літерами.

До дошки по черзі виходять учні, записують після називання звуків складу, слова: *ге, гу, га, ги, гну, гав, гава, голуб, Галина, Гнат, агрус.*

IV. Фізкультхвилинка (“Білі гуси налетіли...”).

V. Творча робота “Віднови речення”.

На дошці написано друкованими буквами деформоване речення:

у грались Діти гру.

Діти читають слова, переставляють їх так, щоб утворилось речення.

VI. Списування з друкованого тексту.

Діти списують два речення останнього абзацу тексту “Восени на городі”.

Перед записом визначають, скільки слів у реченні. Звертають увагу на те, з якої літери починається речення, який знак стоїть у кінці.

Вчитель надає допомогу окремим учням.

VII. Підсумок уроку.